

BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Betreft: 132/Greenery - Van Dijk

Nummer: 132/25.o89

1. Op 4 maart 1998 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen waarin is medegedeeld dat de ondernemingen The Greenery International - Productdivisie Tomaten B.V. en Van Dijk Beheer B.V. het voornemen hebben een concentratie als bedoeld in artikel 27 van de Mededingingswet aan te gaan. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant (no. 46) van 9 maart 1998.

I. DE PARTIJEN

2. The Greenery International - Productdivisie Tomaten B.V. is een 100%-dochteronderneming van The Greenery International B.V. Tezamen met andere deelnemingen van The Greenery International B.V. vormen deze vennootschappen The Greenery groep (hierna: "The Greenery"). Alle aandelen in The Greenery International B.V. worden gehouden door de Coöperatieve Voedingstuinbouw Nederland U.A. ("VTN"). The Greenery International B.V. is de marketing- en verkooporganisatie van VTN en verzorgt als zodanig de marketing en verkoop van groenten, fruit en paddestoelen van de bij VTN aangesloten teeltbedrijven. De verkoop geschiedt zowel via de veilingklok als door het sluiten van leveringsovereenkomsten met afnemers voor een bepaalde periode.

3. Van Dijk Beheer B.V. (hierna: "Van Dijk") is de houdstermaatschappij van de Van Dijk Groep, een internationale groep van ondernemingen, gespecialiseerd in import, export, verpakking, logistiek en distributie van verse groenten en fruit, bloemen en potplanten. De Van Dijk Groep omvat mede de handelsondernemingen Jager Holland B.V., L.J. Ambtman B.V., B.V. Handelsmaatschappij J.H. Wagenaar en Superior Group Ltd.

4. De meldende partijen zijn in de gelegenheid gesteld om hun zienswijzen naar voren te brengen over de gegevens over feiten en belangen die deze partijen betreffen en waarop dit besluit steunt en die door derden zijn verstrekt.

II. ANDERE BELANGHEBBENDEN

5. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht. Ambtshalve zijn vragen gesteld aan verschillende marktdeelnemers. Daarop zijn mondeling en schriftelijk reacties ontvangen. De ontvangen informatie en zienswijzen zijn, voorzover zij dragend zijn voor dit besluit, in het navolgende nader uiteengezet.

III. DE GEMELDE OPERATIE

6. The Greenery houdt thans 33 1/3 % van de gewone aandelen in Van Dijk. Deze participatie houdt, aldus de meldende partijen, niet in dat The Greenery zeggenschap in Van Dijk heeft. Door de transactie zullen alle gewone aandelen in Van Dijk in handen

komen van The Greenery. Door de transactie verkrijgt The Greenery uitsluitende zeggenschap in Van Dijk.

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN DE MEDEDINGINGSWET

7. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet.

8. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen het toepassingsbereik van de Mededingingswet valt.

V. BEOORDELING

A. Relevante markten

Productmarkten

Opvatting van partijen

9. The Greenery en Van Dijk zijn beiden actief op het gebied van markten voor groenten en fruit. Partijen maken in dit verband onderscheid tussen het productieniveau en het handelsniveau. The Greenery is actief op het productieniveau, waar de producten in bulk zonder verdere diensten worden aangeboden. Van Dijk koopt producten in en levert deze aan haar afnemers, met name het grootwinkelbedrijf. Van Dijk levert, aldus partijen, niet alleen de producten maar ook transport, verpakking, logistiek en dergelijke, zodat Van Dijk actief is op het handelsniveau. The Greenery en Van Dijk zijn dus geen directe concurrenten van elkaar. Daarom moeten de productiemarkt en de handelsmarkt volgens partijen als afzonderlijke markten worden beschouwd en dient de voorgenomen concentratie in beginsel als een verticale integratie te worden beschouwd.

10. Binnen de door partijen onderscheiden product- en handelsmarkt onderscheiden partijen ten aanzien van de producten de volgende markten: uien, aardappelen, paddestoelen, groenten voor in salades (sla, tomaten, radijzen, komkommers, augurken en paprika's), kookgroenten, hard fruit (appels en peren), zacht fruit, citrusvruchten, exotisch fruit, bloemen en potplanten.

Beoordeling

11. Uit de gegevens die in de loop van het onderzoek ter beschikking zijn gekomen is gebleken dat de beleving van groenten en fruit aan detailhandel, horeca en andere zakelijke afnemers geschiedt door telers rechtstreeks, via de veilingen en via de groot- en tussenhandel (hierna: "handel"), die ook in belangrijke mate de import en export verzorgt. Daarbij worden zowel de veilingen als de handel vaak overgeslagen doordat rechtstreeks transacties plaatsvinden tussen telers en groot- en tussenhandel, tussen telers en detailhandel en tussen veilingen en detailhandel.

12. Ten aanzien van het door partijen gemaakte onderscheid tussen productie- en handelsmarkt kan worden aanvaard dat de activiteiten van een veiling naar hun aard verschillen van die van een handelaar op de handelsmarkt, aangezien een handelaar niet alleen de producten aanbiedt maar ook zorgt voor transport, verpakking en de samenstelling van een assortiment producten uit verschillende bevoorradingsbronnen. Anderzijds blijkt dat de afnemers telers, veilingen en handelaren als bevoorradingsbron gebruiken. Diverse marktpartijen hebben voorts verklaard dat aanvoer via de veiling en via de handel in zekere mate substitueerbaar zijn, en dat dientengevolge veilingen en handelaren in concurrentie met elkaar staan. Ook is gebleken dat het afnemen "buiten-de-

veiling-om" (hierna: "BVO"), dat wil zeggen door het sluiten van contracten rechtstreeks met telers, in zekere mate als een alternatief aanvoerkanaal kan gelden ten opzichte van afname via de veiling of via de handel. Of deze substitutiemogelijkheden voldoende zijn om de conclusie te rechtvaardigen dat de door partijen genoemde productie- en handelsmarkt tot eenzelfde markt gerekend kunnen worden, wordt in het kader van dit besluit in het midden gelaten. Vastgesteld wordt wel dat het aanbod van groenten en fruit via veilingen, gezien de behoefte van de afnemers, voldoende verwantschap vertoont met het aanbod dat via de handel verloopt om de conclusie te rechtvaardigen dat handelaren en veilingen concurrentiedruk op elkaar kunnen uitoefenen.

13. De door partijen onderscheiden productmarkten hoeven in het kader van onderhavige procedure niet allen onderzocht te worden. Dit dient slechts te geschieden ten aanzien van producten waarin partijen, of één van hen, een substantieel deel van het totale aanbod in Nederland voor hun rekening nemen, terwijl ook een of meer andere partijen ten aanzien van deze producten actief zijn. Uit de gegevens die zijn vermeld in paragraaf 24 blijkt dat dit het geval is voor bepaalde groenten voor salades en voor enkele kookgroenten. Derhalve dient slechts ten aanzien van deze producten nader te worden ingegaan op de omschrijving van de relevante markt.

14. Partijen geven als argument voor het samenvoegen van sla, tomaten, radijzen, komkommers, augurken en paprika's tot één productmarkt, dat de consument deze producten voornamelijk bij salades of als onderdeel van salades eet. Dit argument kan niet worden aanvaard. Een complementariteit tussen producten vormt geen reden om aan te nemen dat zij tot dezelfde markt gerekend moeten worden. Voorts worden de producten afzonderlijk aangeboden, zodat zij ook niet beschouwd kunnen worden als afzonderlijke onderdelen van één product. Ten slotte is niet op voorhand aannemelijk dat deze producten, gezien de productkenmerken en prijs, in zodanige mate gelijke trekken vertonen dat ze, vanuit het oogpunt van de gebruiker gezien, tot dezelfde markt kunnen worden gerekend. Daarom moet er voor de beoordeling van de voorgenomen concentratie rekening mee worden gehouden dat de genoemde producten afzonderlijke productmarkten kunnen vormen.

15. Partijen geven als argument voor het tezamen nemen van kookgroenten als één productmarkt dat zij vanuit het gezichtspunt van de consument onderling substitueerbaar zijn. Partijen hebben echter geen verdere gegevens verstrekt waaruit de mate van substitueerbaarheid blijkt. Over de vraag of kookgroenten afzonderlijke markten vormen dan wel tot de zelfde productmarkt dienen te worden gerekend kan zonder nadere gegevens niet worden beslist. Voor de beoordeling van de voorgenomen concentratie wordt er rekening mee gehouden dat kookgroenten afzonderlijke productmarkten kunnen vormen.

Geografische Markt

Opvatting van partijen

16. Partijen beschouwen voor de door hen genoemde productiemarkt ten minste West - Europa als de relevante geografische markt en voor de handelsmarkt ten minste Europa. Partijen wijzen er in dit verband op dat de bestemming van de producten van The Greenery voor 75% de volgende landen betreft: Nederland, België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Scandinavië, en voor de resterende 25% andere landen in en buiten Europa. Als belangrijkste concurrenten van The Greenery worden genoemd de telers in de verschillende West-Europese landen. Ook wijzen partijen er op dat 43% van de Nederlandse consumptie van groenten en fruit geïmporteerde producten betreft. Voorts wijzen zij er op dat er binnen West - Europa zeer geringe prijsverschillen zijn en dat prijsverschillen snel leiden tot verschuiving van handelsstromen. Voorts leiden de EG-marktorganisatie, de homogeniteit van de producten en de geringe transportkosten volgens partijen tot homogene concurrentievoorwaarden op de West-Europese markten, ten minste binnen het gebied Benelux, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Denemarken.

Beoordeling

17. In navolging van partijen kan worden aangenomen dat, gelet op de EG-marktorganisatie, de homogeniteit van de te onderscheiden soorten groenten en fruit en de geringe transportkosten, de geografische markt groter is dan Nederland. Ook het feit dat van de zijde van enkele geraadpleegde handelaren in groenten en fruit werd bevestigd dat de concurrentievoorwaarden in Nederland en de Nederland omringende landen in hoge mate op elkaar lijken, wijst er op dat de markt internationaal van aard is.

B. Gevolgen van de concentratie

18. De voorgenomen concentratie werd tegelijkertijd gemeld met een tweede voorgenomen concentratie, te weten de verwerving door The Greenery International - Productdivisie Tomaten B.V. van zeggenschap in zeven vennootschappen die onderdeel zijn van de Perkins Groep (zaak 133/The Greenery - Perkins). Aangezien zowel Van Dijk als de genoemde zeven vennootschappen (hierna: "Perkins vennootschappen") handelsondernemingen zijn in groenten en fruit is het van belang om beide transacties in onderlinge samenhang te beoordelen. Bij onderhavige beoordeling zal daarom de situatie die zal ontstaan na het doorgang vinden van beide transacties als uitgangspunt worden genomen.

Opvatting van partijen

19. Ten aanzien van de positie van The Greenery merken partijen op dat The Greenery weliswaar kan afdwingen dat de aangesloten telers hun volledige productie via The Greenery afzetten, maar dat zij geen dominante invloed op het aanbod van groenten en fruit heeft. Immers, de aangesloten telers kunnen elk jaar besluiten naar een andere coöperatie over te stappen of buiten de veiling om (BVO) te gaan verkopen. Verder heeft The Greenery, aldus partijen, geen invloed op de prijzen omdat deze bepaald worden door het veilingstelsel. Voorts is er volgens partijen aan de vraagzijde van de markt sprake van marktmacht bij de grote supermarktorganisaties. Vervolgens bestaan er, door het internationale karakter van de markten voor groenten en fruit, voldoende alternatieve bevoorradingsbronnen ten opzichte van de producten die via The Greenery worden aangeboden. Ten slotte is er aanbodsubstitutie mogelijk doordat telers, daartoe uitgelokt door een hoog prijsniveau, een bepaalde productmarkt kunnen betreden.

20. Ten aanzien van het gevolg van de voorgenomen concentraties merken partijen op dat het aandeel van The Greenery in de Nederlandse consumptie van groenten en fruit door de transacties niet wezenlijk wordt verhoogd, doordat het assortiment van The Greenery enerzijds en dat van Perkins vennootschappen en Van Dijk anderzijds grotendeels complementair is. Voorts wijzen partijen er op dat de transacties een verticale integratie bewerkstelligen; de marktaandelen van The Greenery kunnen niet zonder meer bij die van Perkins vennootschappen en Van Dijk worden opgeteld omdat laatstgenoemden op een lager gelegen markt in de productiekolom actief zijn.

21. Partijen wijzen er voorts op dat de voorgenomen concentraties niet tot uitsluiting van handelaren leiden, ten eerste omdat er voor de handelaren naast The Greenery andere bevoorradingsbronnen zijn, en ten tweede omdat het veilingmechanisme ook na de transacties de toegang tot de The Greenery producten waarborgt.

22. Gezien het lage marktaandeel dat Perkins vennootschappen en Van Dijk innemen op de markten waarop zij werkzaam zijn, is het volgens partijen voorts niet aannemelijk dat er een uitsluitingseffect voor andere producenten en veilingen zal ontstaan.

23. Ten aanzien van het horizontale effect van de voorgenomen concentraties op

handelniveau merken partijen op dat de positie van Perkins vennootschappen en Van Dijk op de handelsmarkten zodanig gering is dat het ontstaan van een machtspositie op dat niveau niet aan de orde is.

Beoordeling

A. Horizontale effecten van de voorgenomen concentraties

24. Een eerste indicatie van de marktpositie van partijen en van het gevolg van de voorgenomen concentraties voor de mededinging blijkt uit het volgende. Partijen hebben gegevens verstrekt waaruit blijkt wat hun positie is als aandeel van het totaal in Nederland verhandelde product. In tabel 1 zijn de producten vermeld ten aanzien waarvan de positie van The Greenery substantieel is, terwijl ook de activiteiten van Perkins vennootschappen en Van Dijk ten aanzien van die producten niet verwaarloosbaar zijn.

Tabel 1: Aandeel van partijen in het in Nederland verhandelde product (1996)

Product	Greenery	Van Dijk*	Perkins*
Tomaten			
Paprika's			
Komkommers			
Aubergines			
Bloemkool-Broccoli			

*De voor Van Dijk en Perkins vennootschappen genoemde cijfers omvatten niet de producten die zij van The Greenery afnemen; de tabel toont dus de samenvoeging van marktaandelen van partijen over het gehele jaar 1996 gerekend.

Naast de in tabel 1 genoemde producten hebben The Greenery en Perkins vennootschappen, blijkens de door partijen verstrekte gegevens, ook een belangrijk aandeel in de aanvoer van courgettes. Een realistische schatting van de grootte van dit aandeel kon echter door hen niet worden verstrekt.

25. Ten aanzien van de andere dan de in paragraaf 24 genoemde producten waarin partijen actief zijn, kan op basis van de geringe marktaandelen worden geconcludeerd dat niet aannemelijk is dat de voorgenomen concentraties uit mededingingsrechtelijk oogpunt tot een probleem zouden kunnen leiden op een markt die mede Nederland omvat. Deze conclusie betreft onder meer de volgende producten: uien, paddestoelen, aardappelen, appels en peren, citrus- en ander exotisch fruit, ander fruit, alsmede andere dan de genoemde groenten.

26. De in paragraaf 24 vermelde gegevens lijken er op te wijzen dat door de voorgenomen concentraties een samenvoeging van marktposities ontstaat die, afhankelijk van de wijze waarop de markt zou worden afgebakend, tot substantiële marktaandelen zou kunnen leiden. Deze gegevens moeten echter nader worden gepreciseerd door aandacht te besteden aan de seizoeninvloeden op de aanvoer. Door partijen is verklaard dat er in dit opzicht een hoge mate van complementariteit bestaat tussen de aanvoer van The Greenery enerzijds en die van Van Dijk en Perkins vennootschappen anderzijds, doordat de aanvoer van de in paragraaf 24 genoemde producten die via The Greenery wordt afgezet vrijwel uitsluitend in het zomerseizoen plaatsvindt terwijl de aanvoer van Van Dijk en Perkins vennootschappen van deze producten voornamelijk plaatsvindt in het

winterseizoen. De aanvoer door Van Dijk van tomaten, komkommers en paprika's voor consumptie op de Nederlandse markt valt, aldus partijen, voor bijna 100% buiten het Nederlandse productieseizoen. Ten aanzien van Perkins vennootschappen zijn door partijen nadere cijfers verstrekt over Hagé, welke onderneming onderdeel uitmaakt van Perkins vennootschappen en, aldus partijen, als enige binnen Perkins vennootschappen substantieel producten voor consumptie in Nederland verhandelt. Uit deze cijfers blijkt, dat ten aanzien van de in paragraaf 24 genoemde producten ten minste 85% van de aanvoer door Hagé in seizoenopzicht eveneens complementair is aan de producten die via The Greenery worden aangevoerd.

Door handelaren is het beeld van de complementariteit van de aanvoer via de veiling ten opzichte van andere aanvoerbronnen bevestigd. Zij stelden dat de positie van The Greenery dan ook verreweg het sterkst is in perioden waarin er weinig of geen importen zijn.

27. Bovenstaande gegevens rechtvaardigen de conclusie dat, uitgaande van de veronderstelling dat veilingen en handelaren met elkaar in concurrentie staan bij de aanvoer van groenten en fruit, de voorgenomen concentraties slechts tot een marginale toevoeging van marktaandeel leiden. Dientengevolge kan worden geconcludeerd dat, vooralsnog in het midden latend of The Greenery reeds over een machtspositie beschikt op een of meer van de markten waarop zij actief is (zie daarvoor paragraaf 31 en verder van deze beschikking), de voorgenomen concentraties in ieder geval niet zullen leiden tot een zodanige versterking van de marktpositie van The Greenery, dat gevreesd zou moeten worden voor het ontstaan van een economische machtspositie of van de versterking van een economische machtspositie die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

B. Verticale effecten van de voorgenomen concentraties

28. Voorzover handelaren afnemers zijn van veilingen bevinden zij zich ten opzichte van de veilingen in een volgende schakel in de productiekolom. Daarom dienen de voorgenomen concentraties mede beoordeeld te worden op het aspect van verticale integratie. De vraag die in dat verband met name moet worden beantwoord, is of The Greenery door de voorgenomen concentraties, bestaande uit de overname van twee ondernemingen die actief zijn in de distributie van door haar op de markt gebrachte producten, zich een zodanig concurrentievoordeel verwerft dat zij haar huidige marktpositie ten opzichte van concurrenten of afnemers verder kan versterken. Dit laatste zou het geval zijn indien The Greenery als gevolg van de voorgenomen concentraties in staat zou zijn haar concurrenten, met name andere veilingen, van distributiemogelijkheden uit te sluiten. Uit de door partijen verstrekte gegevens blijkt dat The Greenery, in waarde gemeten, [minder dan 10%] van de door haar verkochte producten aan Perkins vennootschappen afzet, en [minder dan 10%] aan Van Dijk. Dit wil zeggen dat The Greenery als gevolg van de voorgenomen concentraties [minder dan 20%] van de distributie van haar producten in de eigen onderneming incorporeert, en dus voor [meer dan 80%] van haar afzet afhankelijk blijft van andere afnemers. De afnemers die deze [meer dan 80%] van de afname van The Greenery vertegenwoordigen, blijven derhalve tevens toegankelijk voor concurrenten van The Greenery. Onder die omstandigheid kan niet worden geconcludeerd dat als gevolg van de voorgenomen concentraties The Greenery haar marktpositie kan versterken door haar concurrenten uit te sluiten van een wezenlijk deel van hun afzetmogelijkheden. Daarom moet worden geconcludeerd dat ook ten aanzien van het verticale effect van de voorgenomen concentraties er geen reden is om aan te nemen dat als gevolg van die concentraties een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

29. Desgevraagd hebben vertegenwoordigers van de Vereniging voor de Groot- en Tussenhandel in Groenten en Fruit en van de Nederlandse Vereniging voor de Fruit- en Groentenimporthandel hun zienswijze gegeven op de gevolgen van de voorgenomen concentraties voor de mededinging. Zij hebben de vrees uitgesproken dat onafhankelijk van The Greenery opererende bedrijven na de concentraties minder makkelijk toegang zullen krijgen tot de via The Greenery verhandelde producten. Dit gevaar zien zij met name

op het gebied van het Hollands kasproduct (tomaten, komkommers, paprika's) ten aanzien waarvan The Greenery volgens deze vertegenwoordigers over een positie van 80% van het via de veiling verhandelde product zou beschikken. Reeds enkele malen zijn er problemen geweest met de levering van komkommers. In een dergelijke situatie zijn alternatieve aanvoerkanalen niet altijd onmiddellijk beschikbaar. Met name het afnemen via het BVO-kanaal kost, aldus genoemde vertegenwoordigers, de nodige tijd omdat daarvoor met telers een contractuele relatie voor langere duur moet worden opgebouwd. Het tijdelijk niet kunnen beschikken over een bepaald product kan, zo stelden zij voorts, voor een handelaar reeds zeer nadelige gevolgen hebben omdat zijn betekenis vanuit het gezichtspunt van zijn afnemers gezien er in bestaat dat hij leveringszekerheid en een breed assortiment producten kan bieden.

30. De mogelijkheid dat The Greenery na de totstandbrenging van de voorgenomen concentraties de handelsbedrijven die dan onderdeel uitmaken van haar onderneming zal bevoordelen ten opzichte van onafhankelijke handelaren kan niet op voorhand worden uitgesloten. Dit zou met name het geval kunnen zijn indien The Greenery op bepaalde markten over een economische machtspositie beschikt, omdat in zo'n geval een afnemer afhankelijk is van levering door The Greenery en in onvoldoende mate over uitwijkmogelijkheden naar andere leveranciers beschikt.

31. Het onderzoek in onderhavige zaak heeft inderdaad enkele aanwijzingen opgeleverd dat The Greenery ten aanzien van bepaalde producten over een machtspositie beschikt. Deze aanwijzingen zijn de volgende.

- a. In paragraaf 24 zijn de producten vermeld ten aanzien waarvan The Greenery een groot deel van de aanvoer van het in Nederland verhandelde product beheerst.
- b. Deze cijfers zijn een jaargemiddelde waarin ook de importen zijn meegeteld; tijdens de zomer is deze invoer minder belangrijk en is de marktpositie van The Greenery dientengevolge nog sterker.
- c. In de cijfers is ook aanvoer via BVO meegeteld; deze vormt echter, om de in paragraaf 33 genoemde redenen, geen volkomen substituut voor producten die via de veiling worden afgezet. Ook dit gegeven leidt ertoe dat de positie van The Greenery sterker is dan uit paragraaf 24 naar voren komt.
- d. De in paragraaf 24 vermelde gegevens houden geen rekening met de concurrentiedruk door producten die in de Nederland omringende landen worden verhandeld. Partijen hebben desgevraagd gegevens verschaft waaruit blijkt welke andere aanvoer er in deze landen bestaat ten aanzien van de producten tomaten, komkommers en paprika's. Hieruit komt naar voren dat er, met name in Duitsland, voor tomaten gedurende het gehele jaar voldoende concurrerend aanbod is naast het Nederlandse aanbod. Voor komkommers en paprika's blijkt echter dat in Duitsland, Denemarken, België/Luxemburg en Engeland (alleen paprika's) er gedurende bepaalde perioden in het jaar slechts een zeer gering aanbod bestaat naast het uit Nederland afkomstige aanbod. Dit wijst er op dat de marktpositie van The Greenery ten aanzien van genoemde producten zich uitstrekt over een groter geografisch gebied dan Nederland en zich dientengevolge uit zou kunnen strekken over een gebied dat de relevante geografische markt voor de genoemde producten zou kunnen benaderen of omvatten.

In verband met deze bevindingen dient nog aandacht te worden besteed aan enkele door partijen naar voren gebrachte argumenten.

32. Allereerst moet worden ingegaan op de stelling van partijen dat The Greenery geen dominante invloed heeft op het aanbod van groenten en fruit omdat de teeltbedrijven die, via het lidmaatschap bij de VTN, aan The Greenery zijn verbonden, zelfstandige ondernemers zijn. Dit argument kan slechts in zoverre worden aanvaard dat de mogelijkheid van de aangesloten teeltbedrijven om The Greenery te verlaten een bron van potentiële concurrentie vormt. Pas wanneer een teler The Greenery verlaat kan hij daarmee effectief in concurrentie treden. Tussen de teeltbedrijven die aan The Greenery zijn verbonden, bestaat slechts een beperkte mogelijkheid tot onderlinge concurrentie welke geenszins vergelijkbaar is met de ruimte voor concurrentieel gedrag welke gewoonlijk bestaat tussen ondernemingen die onafhankelijk van elkaar op de markt opereren. De gezamenlijke afzet die de aan The Greenery verbonden teeltbedrijven via de Greenery realiseren is in de gegeven situatie maatgevend voor de marktpositie die The

Greenery op de afzetmarkten voor groenten en fruit inneemt.

33. Ten aanzien van de transacties door middel van BVO moet het volgende worden opgemerkt. BVO is geen volkomen substituut voor het veilingaanbod. Voor BVO moeten min of meer vaste relaties worden aangeknoopt met telers of telersverenigingen, en dienen de overeengekomen transacties een bepaalde duur te hebben. Zowel voor telers als voor afnemers is dit een principiële andere manier van zaken doen dan via de veiling. Van belang is daarbij ook dat telers die bij The Greenery zijn aangesloten contractueel verplicht zijn hun gehele productie via de veiling af te zetten. Het is deze teeltbedrijven dus niet toegestaan een deel van hun productie via BVO af te zetten. Hoewel aangenomen mag worden dat van BVO een wezenlijke concurrentiedruk op de veilingen kan uitgaan, is het niet aannemelijk dat een relatief snelle substitutie tussen veiling en BVO mogelijk is. Betwijfeld kan daarom worden of BVO een voorzieningsbron is die ten opzichte van de veiling voorziet in gemakkelijk verkrijgbare vervangproducten in de zin van paragraaf 17 van de Bekendmaking van de Commissie inzake de bepaling van de relevante markt voor het gemeenschappelijke mededingingsrecht (Pb C372 van 9.12.1997, blz.7).

34. Het argument van partijen dat The Greenery geen invloed op de prijzen heeft omdat deze door het veilingstelsel worden bepaald, gaat voorbij aan het feit dat The Greenery geenszins alle producten via de veilingklok afzet. Bovendien kan worden opgemerkt dat The Greenery experimenteert met verschillende vormen van prijsvorming en aanbodregulering. Handelaren hebben in dit verband opgemerkt dat de laatste twee à drie jaren het belang van de klok-functie verminderd is ten gunste van bemiddeling. Zij wezen er op dat, hoewel er weer plannen zouden zijn om de klok-functie te herstellen, op sommige dagen slechts 10% via de klok gaat. The Greenery heeft er in dit verband op gewezen dat, wanneer een beperkt aanbod via de klok wordt afgezet, dit het gevolg is van de omstandigheid dat het grootste deel van het aanbod is gedekt door met handelaren gesloten termijncontracten. The Greenery heeft daarmee echter niet ontkend dat de rol van de klok soms beperkt is en mede afhangt van de keuze van The Greenery zelf over de wijze waarop zij de producten afzet, hetzij via de klok, hetzij op andere wijze.

35. Partijen hebben gewezen op de door hen waargenomen marktmacht bij grote supermarktorganisaties. In dit verband is het van belang op te merken dat de afzet door The Greenery aan deze organisaties slechts een beperkt deel van de omzet van The Greenery vertegenwoordigt. Voor een groot deel geschiedt de beleving aan de supermarktorganisaties door tussenkomst van zelfstandige handelaren die zelf de producten van The Greenery afnemen. Voorts neemt de positie van de supermarktorganisaties niet weg dat The Greenery een zeer groot deel van het aanbod in de reeds genoemde producten beheerst, welk aanbod een veelvoud is van de afname door elk van de grootste supermarktorganisaties.

36. Ten aanzien van het argument dat er aanbodssubstitutie zou bestaan doordat telers uitgelokt door een hoog prijsniveau toe zullen treden tot een bepaalde productmarkt, kan worden aanvaard dat in de onderhavige markt van aanbodssubstitutie een zekere concurrentiedruk kan uitgaan. Telers die een dergelijke beslissing nemen, dienen daarbij echter rekening te houden met de kosten en vooral de tijdsduur die hiermee gemoeid is. Aanbodssubstitutie is daarom voor afnemers niet een direct beschikbare alternatieve bevoorradingsbron.

37. Het voorgaande in overweging nemend, kan worden geconcludeerd dat er aanwijzingen zijn dat The Greenery over een machtspositie beschikt ten aanzien van bepaalde producten, met name ten aanzien van in Nederland geteelde komkommers en paprika's gedurende de zomermaanden. Een definitief oordeel kan hierover niet worden gegeven, aangezien onvoldoende inzicht bestaat in de vraag of andere producten in voldoende mate als substituu-producten voor komkommers en paprika's kunnen worden beschouwd zodat zij tot dezelfde productmarkt als laatstgenoemde producten kunnen worden gerekend. Uit de paragrafen 27 en 28 komt echter tevens naar voren dat er geen reden is om aan te nemen dat als gevolg van de voorgenomen concentraties, de verwerving van zeggenschap door The Greenery in Van Dijk en Perkins vennootschappen, hetzij een machtspositie zal kunnen ontstaan hetzij een versterking van een reeds bestaande machtspositie zal kunnen ontstaan die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd. Dientengevolge is er geen reden om ten aanzien van de voorgenomen

concentratie, de verwerving van zeggenschap door The Greenery in Van Dijk, te bepalen dat daarvoor een vergunning is vereist.

38. In paragraaf 29 is uiteengezet dat onafhankelijke handelaren vrezen dat zij als gevolg van de voorgenomen concentraties minder makkelijk toegang kunnen krijgen tot met name die producten ten aanzien waarvan de marktpositie van The Greenery bijzonder sterk is. In reactie hierop heeft The Greenery opgemerkt dat zij in het licht van de in die paragraaf genoemde problemen met betrekking tot de levering van komkommers haar verkoopmethode voor industrie-komkommers ingrijpend heeft herzien, op zodanige wijze dat iedere vorm van bevoordeling van één of enkele handelaren is uitgesloten. In het kader van onderhavig besluit is vooral van belang dat, voorzover handelaren in de toekomst benadeeld zouden kunnen worden ten aanzien van de beleving van via The Greenery aangevoerde producten, niet aangenomen kan worden dat dit een rechtstreeks gevolg is van de voorgenomen concentraties, omdat deze immers geen directe versterking van de marktpositie van The Greenery met betrekking tot genoemde producten tot gevolg hebben. Erkend moet wel worden dat wanneer een onderneming die dominant is op een bepaalde markt tot een neerwaartse integratie in de bedrijfskolom overgaat, dit uit mededingingsoogpunt tot een gevoelige situatie leidt, omdat deze onderneming in de verleiding zou kunnen komen zijn positie op het opwaartse niveau te gebruiken om zijn positie op het neerwaartse niveau te versterken ten nadele van de andere, onafhankelijke afnemers. Een dergelijk gedrag kan al snel misbruik van een machtspositie opleveren, hetgeen krachtens artikel 86 EG-Verdrag en artikel 24 Mededingingswet verboden is. In het kader van onderhavige procedure is deze overweging echter niet van directe relevantie, aangezien het besluit dat voor een bepaalde concentratie een vergunning is vereist niet kan worden gebaseerd op de veronderstelling dat een bij die concentratie betrokken onderneming misbruik zal maken van de machtspositie waarover zij nu reeds - en dus niet als gevolg van de voorgenomen concentratie - beschikt. Mocht in bovenbedoeld geval misbruik van een economische machtspositie zich voordoen, dan is dat verboden ingevolge de zojuist genoemde, rechtstreeks werkende verbodsbepalingen.

VI. CONCLUSIE

39. Na onderzoek van deze melding, is de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit tot de slotsom gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

40. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

Datum: 6 april 1998

w.g. A.W. Kist

directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM,

Rotterdam.

[terug](#)

Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontleen.